

ŚRODKI SPOŻYWCZE ORAZ ŻYWIENIE DZIECI I MŁODZIEŻY W JEDNOSTKACH SYSTEMU OŚWIATY – NOWE ROZPORZĄDZENIE

Uchwalono nowe tzw. „sklepikowe” *Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 26 lipca 2016 r. w sprawie grup środków spożywczych przeznaczonych do sprzedaży dzieciom i młodzieży w jednostkach systemu oświaty oraz wymagań, jakie muszą spełniać środki spożywcze stosowane w ramach żywienia zbiorowego dzieci i młodzieży w tych jednostkach (Dz.U. z 2016 r., poz. 1154).*

Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem 1 września 2016 r.

Jednocześnie traci moc poprzednie rozporządzenie (tj. *Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 26 sierpnia 2015 r. w sprawie grup środków spożywczych przeznaczonych do sprzedaży dzieciom i młodzieży w jednostkach systemu oświaty oraz wymagań, jakie muszą spełniać środki spożywcze stosowane w ramach żywienia zbiorowego dzieci i młodzieży w tych jednostkach*), **a do dnia 31 grudnia 2016 r.** w ramach żywienia zbiorowego dzieci i młodzieży w jednostkach systemu oświaty **mogą być stosowane grupy środków spożywczych oraz wymagania, jakie muszą spełniać środki spożywcze określone w „starych” przepisach.**

Wg stanowiska Ministra Zdrowia na etapie konsultacji społecznych, dotychczas obowiązujące rozporządzenie nakładało bardziej restrykcyjne kryteria, które spotykały się z dużym sprzeciwem społecznym oraz likwidacją działalności prowadzonej na terenie jednostek systemu oświaty. Skutkowało to brakiem możliwości zakupu przez dzieci i młodzież żywności podczas nawet 8-godzinnej pobytu w placówce.

W związku z powyższym, jednym z przyjętych rozwiązań jest poszerzenie oferty żywieniowej sklepików szkolnych. Zmiany zostały dokonane przy uwzględnieniu konieczności ograniczenia produktów zawierających znaczne ilości cukrów, tłuszczu oraz soli. Jednocześnie celem jest promowanie spożycia warzyw, owoców, żywności bogatej w wapń i nawyku picia wody.

W rozporządzeniu poszerzono kryteria zawartości poszczególnych składników w produktach spożywczych, dopuszczono do sprzedaży produkty, które zgodnie z aktualnie obowiązującymi przepisami rozporządzenia, nie mogły być sprzedawane. Możliwość sprzedaży na terenie jednostek systemu oświaty poszczególnych produktów spożywczych wymaga spełnienia przez nie dopuszczalnych kryteriów zawartości cukrów, tłuszczu oraz soli

Sprzedaż środków spożywczych w jednostkach systemu oświaty

Zmiany wprowadzone Rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 26 lipca 2016 r. (...) dotyczą takich grup środków spożywczych jak m.in.:

- Pieczywo - dodano zapis wyłączający sprzedaż pieczywa produkowanego z ciasta gęboko mrożonego.
- Pieczywo półcukiernicze i cukiernicze – tej grupy nie było w poprzednim rozporządzeniu. Dla tej kategorii zaproponowano niższe kryteria, co ma na celu wyeliminowanie produktów o znacznej zawartości cukru czy tłuszczu:
 - nie więcej niż 15 g cukru w 100g gotowego produktu;
 - nie więcej niż 10g tłuszczu w 100g produktu;
 - nie więcej niż 0,45 sodu/1,2g soli w 100g gotowego produktu.

- Kanapki – bazą do przygotowania kanapki może być pieczywo każdego rodzaju. W uzasadnieniu do projektu wskazano propozycje dotyczące przygotowania kanapek.
- Produkty mleczne – muszą odpowiadać kryteriom:
 - nie więcej niż 13,5 g cukru w 100 g/ml produktu gotowego do spożycia;
 - nie więcej niż 10 g tłuszczu w 100 g/ml produktu gotowego do spożycia;
 - nie więcej niż 0,4 g sodu/ 1 g soli w 100 g/ml produktu gotowego do spożycia
- Zbożowe produkty śniadaniowe oraz inne produkty zbożowe – kryteria dla tej grupy zostały doprecyzowane w § 1 ust. 2, zgodnie z którym nie mogą one zawierać więcej niż:
 - nie więcej niż 15 g cukru w 100 g/ml produktu gotowego do spożycia;
 - nie więcej niż 10 g tłuszczu w 100 g/ml produktu gotowego do spożycia;
 - nie więcej niż 0,4 g sodu/ 1 g soli w 100 g/ml produktu gotowego do spożycia
 Dotychczas produkty z tej grupy musiały być bez dodatku cukrów i substancji słodzących zdefiniowanych w rozporządzeniu (WE) nr 1333/2008.
- Warzywa i owoce - w rozporządzeniu nie określono kryteriów dla warzyw i owoców sprzedawanych na terenie jednostek systemu oświaty. Wg stanowiska Ministra Zdrowia „ze względu na niskie spożycie warzyw w populacji dzieci i młodzieży proponuje się, żeby były one dostępne w sprzedaży bez ograniczeń”. W związku z powyższym rozporządzenie nie zawiera ograniczenia np. co do wykluczenia przetworów z zawartością cukru, substancji słodzących, soli itp.
- Napoje:
 - przygotowywane na miejscu – kryterium 10 g cukrów w 250 ml produktu gotowego do spożycia pozwala na dosłodzenie napojów przygotowywanych na miejscu, czego nie dopuszczało aktualnie obowiązujące rozporządzenie,
 - inne napoje – bez dodatku cukrów i substancji słodzących.
- „Nowe” produkty:
 - bezcukrowa guma do żucia,
 - czekolada gorzka o zawartości min. 70% miazgi kakaowej.

W pkt 20. ww. Rozporządzenia uwzględniono wymagania dla produktów niezdefiniowanych w poszczególnych punktach rozporządzenia. Produkty te muszą spełniać kryteria dotyczące zawartości cukru, tłuszczu i sodu/soli.

Ustawa o bezpieczeństwie żywności i żywienia stwarza możliwość zaostrożenia kryteriów poprzez sporządzenie szczegółowej listy wymagań przez Dyrektora placówki w porozumieniu z Radą Rodziców.

Żywnie zbiorowe

Środki spożywcze stosowane w ramach żywienia zbiorowego dzieci i młodzieży w jednostkach systemu oświaty muszą spełniać odpowiednie wymagania dla danej grupy wiekowej, wynikające z aktualnych norm żywienia dla populacji polskiej (normy żywienia dla populacji polskiej definiują szczegółowe poziomy zalecanego dziennego spożycia poszczególnych składników odżywczych).

Oprócz powyższego w Rozporządzeniu określono wymagania dot. m.in:

- Zup, sosów, potraw – muszą być sporządzane z naturalnych składników, bez użycia koncentratów spożywczych, z wyłączeniem koncentratów z naturalnych składników.
- Napojów przygotowywanych na miejscu – kryterium 10 g cukrów w 250 ml produktu gotowego do spożycia pozwala na dosłodzenie napojów przygotowywanych na miejscu, czego nie dopuszczało aktualnie obowiązujące rozporządzenie.

Podobnie jak w poprzednim rozporządzeniu, określono także zasady komponowania posiłków, częstotliwości podawania warzyw, owoców, mleka i produktów mlecznych, mięsa, ryb itp. oraz częstotliwości podawania potraw smażonych.

W swoim stanowisku do uwag do projektu rozporządzenia na etapie konsultacji społecznych, Minister Zdrowia wyraził, iż „trudności w realizacji/zrozumieniu zapisów aktualnie obowiązującego rozporządzenia przez osoby odpowiedzialne za przygotowanie i bilansowanie posiłków w ramach żywienia zbiorowego na terenie jednostek systemu oświaty wymagały ich uproszczenia.

Brak zdefiniowania szczegółowych kryteriów zawartości cukru, tłuszczu i soli nie oznacza jednak zupełnej swobody w przygotowywaniu posiłków. Zasady racjonalnego żywienia to jeden z najprostszych drogowskazów w przygotowaniu prawidłowo zbilansowanych i smacznych dań. Ponadto, normy żywienia dla populacji polskiej definiują szczegółowe poziomy zalecanego dziennego spożycia poszczególnych składników odżywczych.

Zaproponowano, aby środki spożywcze stosowane w ramach żywienia zbiorowego dzieci i młodzieży w jednostkach systemu oświaty podawane były zgodnie z zasadami prawidłowego żywienia dzieci i młodzieży wynikającymi z norm żywienia.”

W uzasadnieniu do projektu zamieszczono również zapis, iż rekomenduje się, by jadłospisy i receptury potraw wydawanych w jednostkach systemu oświaty były w miarę możliwości opiniowane przez osobę wykwalifikowaną w zakresie żywienia.

**Akt prawny dostępny jest na stronie „Internetowy System Aktów Prawnych”:
<http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20160001154>**

Opracowane przez:

mgr inż. Paulina Podolska – Borucka

Oddział Higieny Żywności, Żywienia i Przedmiotów Użytku

Wojewódzka Stacja Sanitarno – Epidemiologiczna w Poznaniu

Na podstawie:

1. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 26 lipca 2016 r. w sprawie grup środków spożywczych przeznaczonych do sprzedaży dzieciom i młodzieży w jednostkach systemu oświaty oraz wymagań, jakie muszą spełniać środki spożywcze stosowane w ramach żywienia zbiorowego dzieci i młodzieży w tych jednostkach.

2. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 26 sierpnia 2015 r. w sprawie grup środków spożywczych przeznaczonych do sprzedaży dzieciom i młodzieży w jednostkach systemu oświaty oraz wymagań, jakie muszą spełniać środki spożywcze stosowane w ramach żywienia zbiorowego dzieci i młodzieży w tych jednostkach

3. Uzasadnienie do projektu Rozporządzenia - <http://legislacja.rcl.gov.pl/docs/516/12285304/12352540/12352541/dokument233543.pdf>

4. Tabela uwag do projektu rozporządzenia Ministra Zdrowia w sprawie grup środków spożywczych przeznaczonych do sprzedaży dzieciom i młodzieży w jednostkach systemu oświaty oraz wymagań, jakie muszą spełniać środki spożywcze stosowane w ramach żywienia zbiorowego dzieci i młodzieży w tych jednostkach – KONSULTACJE SPOŁECZNE <http://legislacja.rcl.gov.pl/docs/516/12285304/12352540/12352543/dokument233538.pdf>